

ΦΟΙΒΟΣ

ΕΠΙΜΗΝΟΣ ΣΥΓΓΡΑΦΗ

ΠΕΡΙ

ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΥΓΙΕΙΑΣ

ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗΣ ΥΓΙΕΙΝΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΡΟΧΕΙΡΟΥ
ΟΙΚΙΑΚΗΣ ΙΑΤΡΙΚΗΣ

ΕΝ ΕΛΛΕΙΨΕΙ ΙΑΤΡΟΥ

ΥΠΟ

Ι. Π. ΠΕΡΛΑ

Ἐτησία συνδρομή δραχ. ν. β, προπληρωτέα ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ ἔτους.

ΕΤΟΣ ΣΤ'. — Ἐν Ἀθήναις, 1 Ἰουλίου 1884. — ΑΡΙΘ. 8

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.

Ἀποβολὴ τῶν μiasματικῶν ὑλῶν. Περὶ χαμαικεράσεων. Περὶ τῆς ἐν ὕπνῳ θέσεως. Περὶ τῶν ἐστῶν. Περὶ τῆς κίστης. Θεραπ. νευραλγιῶν. Τρυγία. Ἐπιφύτεια τῆς Σελήνης ἐπὶ τῆς Γῆς. Κτῆσις ὑγείας. Περὶ ἀνθίων, τριχῶν. Ἐλαίου βιάκου. Μίγμα πρὸς συγκόλλησιν ὀδῶν. Φωρακωτά πλῆτα.

Α'. ΔΗΜΟΣΙΑ ΥΓΙΕΙΑ.

**Ἀποβολὴ τῶν μiasματικῶν ὑλῶν ἐκ τοῦ
διοργανισμοῦ διὰ τῆς ἀδῆλου διαπνοῆς.**

Ἡ μᾶλλον ὀρισμένη λειτουργία πρὸς ἀποβολὴν τῶν ἐν τῇ διοργανισμῷ περιττῶν καὶ μαχθηρῶν ὑλῶν ἐστὶν ἡ τῆς ἀδῆλου διαπνοῆς. Τὸ σῶμα διὰ τῆς ἑδοῦ ταύτης ἀποβάλλει περισσότερον κατ' ἔσει εἰσάγει διὰ τῆς τῶν πόρων εισροῆσεως· τοῦτο ἐπιβεβαιῶνται καὶ ἐκ τῆς φυσιολογικῆς τοῦ ἀνθρώπου θερμοκρασίας, ἥτις εἶναι 36ο

σημαντική τροποποίησης εἰς τὴν ἀδύλον διαπνοήν. Ὑπάρχουσι προ-
επι καὶ ἄλλα ἀτμοσφαιρικά αἷτια ἐπηρεάζοντα ἐπὶ τῆς ἀδύλου
διαπνοῆς, ὡς ἡ αἰθρία, ἡ συννεφία, τὸ φῶς τοῦ Ἡλίου, τῆς Σελή-
νης, ἢ καὶ καὶ λοιπὰ, περὶ ὧν ὁ θεὸς Ἱπποκράτης λέγει (ἀερ-
ὕδατι.) καὶ γὰρ μεταβολαὶ εἰσι τῶν πάντων, ἀλλ' αἰεὶ τὲ ἐγείρουσι τὴν
τὴν γνώμην τῶν ἀνθρώπων, καὶ οὐκ ἐῴσιν ἀτρεμίζειν, ἄπερ οὐ μόνον
ἀμέσως ἐπὶ τῆς ἀδύλου διαπνοῆς ἐπηρεάζουσιν, ἀλλὰ καὶ
ἀμέσως ἐπὶ τῶν ἡθικῶν διαθέσεων. Προσέτι ἐπαυξάνουσι τὴν ἀδύλον
διαπνοήν τὰ διεγερτικὰ φάρμακα. Ὅταν ὅμως τὸ δέριμα εὐρίσκηται
εἰς ἐπαφὴν μετὰ ἀμπέχοντος πυκνοτέρου τοῦ ἀέρος, καὶ μάλιστα
ὕγρου ὡς εἶσι τὰ λουτρά, τότε ἡ ἀδύλος διαπνοή, ἥτοι ἡ ἀποβολὴ
περιττῶν ὑλῶν καὶ ἡ εἰσρρόφσις, μεταβάλλεται κατὰ ποσὸν ἀνε-
λόγως τῆς πυκνότητος καὶ ποιότητος τοῦ ἀμπέχοντος ὑγροῦ, π. χ. ἐν
καθαρῷ ὕδατι ἡ εἰσρρόφσις γίνεται μείζων παρ' ὅταν ἔχη διαλυ-
μένης ζωϊκᾶς ἢ φυτικᾶς ὕλης, ὡς πηκτὴν, κόμμι, σάκχαρον, λή-
κωμα, κλπ· ἐνεργεῖ πρὸς τὸ φαινόμενον τοῦτο ἡ ἀντελσδοσις (βλ.
φυσικὴν I. Π. Πύρρα, Σελ. 30).

Αἱ δὲ ἀδιέξοδοι τῆς ἀποβολῆς ὁδοὶ εἰσι πολυπληθέστεραι τῶν
ἐχουσῶν διέξοδον ἀλλ' ὑπάρχουσι καὶ διαφόρου ἐκτάσεως· τοιαῦται
εἰσὶν ἡ ἔσω ἐπιφάνεια τῆς κοιλίας, ἥτις ἐπικαλύπτεται ὑπὸ σπι-
πνῆς μεμβράνης, καλουμένης περιτόναιου, ἢ τῶν πλευρικῶν σάκκων,
ἢ τῶν τοῦ ἐγκεφάλου μηνίγγων, ἢ τοῦ νοτιαίου μυελοῦ καὶ τῶν
νεύρων, ἢ τῶν θυλάκων τῶν ἀρθρῶν, ἢ τοῦ περικαρδίου, ἢ τῶν αι-
ματοφόρων ἀγγείων, ἢ τῶν ἀδένων καὶ γαγγλίων, ἢ τοῦ πε-
ρισστέου καὶ τῶν ἀπνευρίσεων, ἢ τῶν ἰνῶν, αἱ τῶν τοῦ ἐγκεφά-
λου κοιλοτήτων, αἱ τῶν σφαιριδίων τοῦ αἵματος, κλπ. Ἐκάστη
τοῦτων οὐδέως συνέχεται μετ' ἄλλης. Αἱ περικαλύπτουσαι με-
μβράναι τὰς ἀδιέξοδους ἐπιφανείας εἰσι δύο εἰδῶν, Α'. ὀρρώδεις, διότι
ἐκκρίνουσιν ὀρρώδη ὕλην, καὶ τοιαῦται εἰσι τὸ περιτόναιον, οἱ πλευ-
ρικοὶ σάκκοι, αἱ μηνίγγες τοῦ ἐγκεφάλου καὶ ἡ τῶν νεύρων. Ἀπασα
πληροῦνται ὑπὸ ἀτμῶν κατὰ τὸ εἶδος τῆς ἐκκρίσεως, καὶ ὅθεν καὶ
ἢ φλόγῳσις εὐκόλως μεθίσταται ἐκ τῆς μίας εἰς τὴν ἄλλην. Κορῶς
τοιαύτην πυμπάθειαν ἔχουσιν αἱ ἰδίως ὀρρώδεις κοιλοτήτες, ὡς τὸ
περιτόναιον, οἱ πλευρικοὶ σάκκοι, καὶ αἱ μηνίγγες τοῦ ἐγκεφάλου,
ἅτινα συμπαθοῦσι πρὸς ἄλληλα κατὰ τὰς ἐκκρίσεις· καὶ Β'. συνοδι-
ακαί, διότι ἐκκρίνουσιν ἴδιον ὑγρὸν συνοδία καλούμενον. Τοιαῦται
μεμβράνας ἔχουσιν αἱ ἐπιφάνειαι τῶν τενόντων, τῶν ἀπνευρίσεων,
τῶν ἰνῶν, τῶν θυλάκων τῶν ἀρθρῶν, κλπ.

Β. ΥΓΙΕΙΝΗ ΕΚΑΣΤΩ

Περὶ χαμαικεράσων (φραούλων)

Ἡ εὐάρεστος ὁρμὴ καὶ ἡ τερπνὴ γεῦσις τῆς ὀπώρας ταύτης κα-
θίστησιν αὐτὴν ἐπιζήτητον πρὸς βρώσιν καὶ πρὸς κατασκευὴν γλυκι-
σμάτων. Γίνονται καὶ ἀγριαὶ καὶ ἡμεραὶ, καλλιεργούμεναι ἐν κήποις.

Ἡ ὀπώρα αὕτη χρησιμεύει καὶ ὡς ἰατρικὸν κατὰ τῆς ποδάγρας.
διὰ τῆς βρώσεως τούτων ἐθεραπεύθη ὁ σοφὸς Σουηδὸς Λινναῖος. Ὁ-
τε, τὸ 1750 ἐπασχε δεινῶς ἐν ποδάγρᾳ, καὶ ὑπέφερε 1 β ἡμέρας,
ὅτε ἔφερέ τις αὐτῷ ποσὸν χαμαικεράσων, ἐξ ὧν ἔφαγεν ἀκετάς· τὸ
ἐσπέρας ἐκοιμήθη καλῶς, καὶ τὴν πρωτὴν ἀφῆκε τὴν κλινὴν καὶ ἀνε-
λαβε τὰς ἐργασίας του. Τὸ ἐπόμενον ἔτος ἀνεφάνη τὸ πάθος ἐλα-
φρότερον· ἔφαγεν αὖθις χαμαικέρασα καὶ ἰάθη· καὶ πάλιν τὸ τρί-
τον ἔτος ἀνεφάνη ἡ νόσος, ἀλλὰ μὲ πολὺ μικροτέραν ὁρμὴν, καὶ πάλιν
ἔφαγε ποσὸν χαμαικεράσων, καὶ οὕτως ἀπηλλάγη ἐντελῶς καὶ
ἐπέζησε κατόπιν 20 ἔτη χωρὶς ποτὲ νὰ ὑποστῇ τὴν νόσον.

Ὁ Γέσνερ ἀναφέρει ὅτι χαμαικέρασα τιθέμενα ἐντὸς οἴνοπνεύ-
ματος ἐπὶ τινὰς ἡμέρας, καὶ εἶτα ἐκπιεζόμενα, παρέχουσιν ὄπῃν,
ὅστις λαμβανόμενος ἀνὰ ἐν κοινάτιον πρῶτ καὶ ἐσπέρας ὠφελεῖ τοὺς
πέσγοντας ἐκ ψαμμιάσεως καὶ λίθου.

Ὁ Ποεράβος θεωρῶν ὅτι οἱ σπόροι τῶν χαμαικεράσων ἔχουσι δια-
λυτικὴν ἰδιότητα κατὰ τῆς ψαμμιάσεως, ἔδιδε ταύτας μετὰ λευ-
κοῦ οἴνου πρὸς βρώσιν. Ὁ Γ'ελνέκκας καὶ ἄλλοι θεωροῦσι ταῦτα ὡς
φονεύοντα τὴν ταινίαν. Ὁ Βανσβιετὰν λέγει ὅτι οἱ μανιακοὶ θεραπεύ-
ονται, ἐὰν τρώγῳσι διαρκῶς ἐπὶ ἐβδομάδας χαμαικέρασα. Ὁ Σχούλ-
ζος, ὁ Ὄσμαν καὶ ἄλλοι λέγουσιν ὅτι ἐθεραπεύθησαν φθισαὶ ἐκ
τῆς βρώσεως τούτων.

Ἐν γένει τὰ χαμαικέρασα εἰσιν εὐπεπτα, δροισιτιὰ καὶ ὠφέλι-
μα εἰς τοὺς χοληρικοὺς καὶ αἱματοίθεις· δὲν ὠφελοῦσι τοὺς ἀδυνα-
τους, τοὺς λυμφατικούς, καὶ ὑποφέροντας ἐκ δυσπεψίας· χωνεύουσιν
εὐκολώτερον τρωγόμενά μετὰ τοῦ λευκοῦ οἴνου καὶ παχάρου. Μετὰ
γάλακτος δὲ δυσχερῶς χωνεύονται.

Ἦνε ἀμφίβολον ἂν οἱ ἀρχαῖοι ἐγνώριζον τὰ χαμαικέρασα ὅτις
ὁ Θεόφραστος, οὔτε ὁ Διοσκουρίδης, οὔτε ὁ Γαληνός, οὔτε ἄλλοι ἐκ
τῶν ἀρχαίων διαλαμβάνουσι περὶ τούτων. Χαμαικέρασα τὸ πάλαι
ἐκαλεῖτο θαρνώδες δένδρουλλιον ὅπως ἀνόμιον τῷ φυτῷ, ἐξ οὗ γίνον-
ται αἱ φραούλαι.

Περὶ τῆς ἐν ὑπνῷ θέσεως τοῦ σώματος.

Ἡ νέα ἀνακάλυψις θεωρεῖται παρ' ἠλεκτρικῶν τινῶν ἐφημερίδων ἢ παρατηρήσεις ὅτι τὸ ἠλεκτρικὸν ρεῦμα ἀπὸ βορρᾶ πρὸς μεσημβρίαν εἶνε μεγαλύτερον τῆν νύκτα ἢ τὴν ἡμέραν ἐν λοιπῷ ὑπνώττη τις τὴν νύκτα ἔχων τὴν κεφαλὴν πρὸς βορρᾶν, τὸ σῶμα ἐπηρεαζόμενον ἐκ τοῦ ρεύματος τούτου ἀπολαμβάνει ὑπνον εὐχαριστότερον.

Ἐν τούτοις ἡ ἰδέα αὕτη τῆς ἐν ὑπνῷ ἐπιβρόχης τῆς θέσεως τῆς κλίνης ἀπὸ βορρᾶ πρὸς μεσημβρίαν ἀναφέρεται πρὸ 80 ἐτῶν παρὰ τοῦ ἱατροῦ Μαίρου, ὅστις λέγει ὅτι ἄλλος ἱατρός, ἀποθανὼν ἐν βαυυάτιω γήρατι 106 ἐτῶν ἐν Μομπελιέ, εἶπεν ὅτι ὅστις θέλει νὰ ζήσῃ πολὺ πρέπει νὰ κοιμᾶται ἔχων τὴν κεφαλὴν πρὸς βορρᾶν καὶ τοὺς πόδας πρὸς μεσημβρίαν κατὰ τὴν διεύθυνσιν τῶν μαγνητικῶν ρευμάτων.

Ἡ ἐπὶ τοῦ σώματος ἐπιβρόχῃ τοῦ μαγνητικοῦ ρεύματος δὲν εἶνε παράδοξος, ὅταν τις μάθῃ ὅτι πειραματικῶς ἀπεδείχθη, ὡς τινες λέγουσιν, ὅτι νευραλγίαι κραύονται διὰ τῆς ἐπιθέσεως μαγνήτου διευθυνομένου ἐκ βορρᾶ πρὸς μεσημβρίαν.

Ὁ ἱατρός Φούθ τὸ 1765 ἐδημοσίευσεν ὡς ἀνακάλυψιν ὅτι αἱ νευραλγίαι τῶν ὀδόντων πρᾶνονται διὰ τῆς ἐπιθέσεως μαγνήτου πρὸς τὸν σκοπὸν τούτον, στρέφεται τὸ πρόσωπον πρὸς βορρᾶν καὶ ὁ πόνος ὀδύος φεύσκει διὰ τοῦ πρὸς δύσιν πόλου τοῦ μαγνήτου, οὕτω ταχέως πρᾶνονται αἱ πόνοι τούτου πολλοὶ τῶν ἱατρῶν μεταχειρίσθησαν.

Οὐ παράδοξος λοιπὸν ἢ τοιαύτη ἐπιβρόχῃ τοῦ μαγνητικοῦ ρεύματος ἐπὶ τοῦ ὑπνου καὶ ἐπὶ τῆς ὑγείας.

Γ'. ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑ

Περὶ τῶν ραφῶν τῶν ὀστέων.

Τὰ ὀστᾶ συγκρατοῦνται πρὸς ἀλλήλα διὰ τῶν συνδέσμων. Τὰ τοῦ κρανίου ὅμως συγκρατοῦνται διὰ ραφῶν, αἵτινες διατηροῦνται ἐν ἔσῳ ἐξακολουθεῖ ἡ αὔξησις τῶν ὀστέων τούτων· ἐξακολουθεῖ δὲ ἡ αὔξησις αὕτη κατὰ τινὰς μέχρι τῆς ἡλικίας ἐτῶν 35 ἕως 40, κατ' ἄλλους μέχρι τοῦ 50 ἔτους, ὅτε παύει ἡ αὔξησις τοῦ κρανίου, τότε καὶ τὰ ὀστᾶ συμφύονται, καὶ αἱ ραφαὶ συνοσθεύονται.

Πρὸ δὲ τῆς συμφύσεως τῶν τοῦ κρανίου ὀστέων καὶ τῆς συνοσθεύσεως τῶν ραφῶν, εἰσὶ ραφαὶ 9.

Ὁ Ἀριστοτέλης ὁμοίως ὁμιλῶν περὶ τῶν ὀστέων καὶ τῶν ραφῶν τοῦ κρανίου τοῦ ἀνθρώπου, λέγει ὅτι τὸ κρανίον ἔχει 6 ὀστᾶ, καὶ ὅτι τῶν μὲν ἀφρένων τὸ κρανίον ἔχει τρεῖς ραφάς, τῶν δὲ θηλέων ἔχει μίαν κύκλω· λέγει προσέτι ὅτι εὐρέθη κρανίον ἀνδρὸς μὴ ἔχον ραφάς. «Τὸ μὲν θηλυ κύκλω ἔχει τὴν ραφήν, τὸ δὲ ἄρρεν τρεῖς ραφάς ἀνωθεν συναπτούσας, τριγωνοειδεῖς· ἡ δὲ ὑφ' ἑαυτῆς καὶ ἀνδρὸς κεφαλῆ οὐκ ἔχουσα ραφάς.» (Ἱστορ. ζῶων III, 7). Κατὰ ταῦτα φαίνεται ὅτι δὲν ἔχει σύγκρισις ἰδέας.

Τούτο βεβαίως προήλθε, διότι τότε δὲν ἐπετρέπετο ἡ ἀνατομικὴ ἐξέτασις τῶν πτωμάτων, ἵνα ἐρευνηθῇ διάφορα κρανία κατὰ ἡλικίας καὶ γένος.

Πρὸς μείζονα εὐκρίνειαν περὶ τοῦ θέματος τούτου ἐξήγησα τὴν γνώμην τοῦ εἰδικοῦ περὶ τὰ τῆς ἀνατομίας καθηγητοῦ ἐν τῷ Ἐθν. Πανεπιστημίῳ κ. Λουκᾶ Παπαϊωάννου, παρ' οὗ ἔλαβον τὴν κάτωθι ἐπιστολήν, ἣν δημοσιεύω ὡς ἀξίαν λόγου.

Ἀθήνησι τῇ 16 Μαρτίου 1884.

Περικοιδοῦστέ μοι συνάδελφε καὶ φίλε,

Αἱ ραφαὶ τοῦ κρανίου εἶνε αἱ ἑξῆς:

1) ἡ στεφανιαία (δι' ἧς ἐνοῦται τὸ μετωπιαῖον ὄστυον μετὰ τῶν προσθίων χειλέων τῶν δύο βρεγματικῶν ὀστέων). 2) ἡ ὀβελιαία (δι' ἧς ἐνοῦνται τὰ ἀνώτερα χεῖλη τῶν δύο βρεγματικῶν ὀστέων). 3) ἡ λαμβδοειδής, (δι' ἧς ἐνοῦται τὸ κατ' ἰνίον ὄστυον μετὰ τῶν ὀπίσθιων χειλέων τῶν βρεγματικῶν ὀστέων). 4) αἱ λεπιδοειδεῖς (δι' ὧν ἐνοῦνται τὰ κατώτερα χεῖλη τῶν βρεγματικῶν ὀστέων μετὰ τοῦ λεπιδοειδοῦς μέρους τῶν κροταφικῶν). 5) αἱ βρεγματοειδεῖς αἱ μεταξὺ τῶν βρεγματικῶν ὀστέων καὶ τοῦ σφηνοειδοῦς. 6) αἱ μετωπιοσφηνοειδεῖς (αἵτινες εἶνε συνέχεια τῆς στεφανιαίας καὶ ἐνοῦσι τὸ μετωπιαῖον ὄστυον μετὰ τοῦ σφηνοειδοῦς). 7) αἱ κροταφοσφηνοειδεῖς, (αἵτινες εἶνε συνέχεια τῶν λεπιδοειδῶν, καὶ ἐνοῦσι τὸ κροταφικὸν ὄστυον (λεπιδοειδὲς μέρος) μετὰ τοῦ σφηνοειδοῦς (τῶν μεγάλων πτερόγων). 8) αἱ ἰνισμαστοειδεῖς (δι' ὧν ἐνοῦται τὸ κατ' ἰνίον ὄστυον μετὰ τοῦ μαστοειδοῦς μέρους τοῦ κροταφικοῦ ὀστέου) καὶ 9) αἱ βρεγματομαστοειδεῖς (δι' ὧν ἐνοῦνται τὰ βρεγματικὰ ὀστᾶ μετὰ τοῦ μαστοειδοῦς μέρους τῶν κροταφικῶν).

Πλὴν δὲ τούτων ἐπὶ τῶν παιδίων ὑπάρχει ἐνίοτε καὶ ἡ μετωπιοσφηνοειδὴ ραφή (δικαιρούσα εἰς δύο ἡμίση τὸ μετωπιαῖον ὄστυον).

Τῶν περὶ ὧν ὁ λόγος ραφῶν πολλοῦ λόγου ἀξίαι εἶνε ἡ στεφανιαία, ἡ ὀβελιαία, ἡ λαμβδοειδής καὶ αἱ λεπιδοειδεῖς· αἱ δὲ λοιπαὶ ὡς ἐκ τῆς σμικρότητος αὐτῶν εἶνε ἡσσονος λόγου ἀξίαι.

θεωρούμεν ἰποτελεσματικώτερον ἐάν τὸ διαπρασθῶν δονῆται διὰ ῥάβδου.

Πρὶν γνωρίσωμεν τὴν τοιαύτην Θεραπείαν, πρὸ 30 ἐτῶν μετεγερσθήμεν τοὺς δονισμοὺς τῆς κιθάρας πρὸς κατάπρασιν νευρικῶν ἀγιδῶν ἐπὶ τῶν ποδῶν. Πρὸς καταπράσιν τῶν πόνων ἐπὶ τῷ ἀλγούντος μέρους ἐπετίθετο ἡ κιθάρα καὶ ἐγένοντο δονισμοὶ ἐπὶ τῶν χορδῶν, οἵτινες διὰ τοῦ ξύλου αὐτῆς δονιζομένου μετεδίδοντο ἐπὶ τοῦ ἀλγούντος μέρους, οὐπερ οἱ πόνοι ἔπαυον. Ἐκτοτε πολλάκις ἐπιτυχῶς ἐγένετο τοιαύτη χρῆσις τῶν δονήσεων. Καί ἡ τὸ πάλιν χρῆσις τῆς μουσικῆς πρὸς κατάπρασιν τοῦ θυμοῦ, πρὸς διασκεδασθῆναι τὴν λύπη, πρὸς Θεραπείαν τῆς ἐκ τοῦ ψαλαγγίου δηλητηριάσεως, ἐκ τῆς μουσικῆς δονήσεως ἐπὶ τῶν νεύρων εἶχε τὴν ἀρχὴν. (ἴδ. Συνεδ. Ὑγιεινῆν ἐκδ. Β. σελ. 44).

Ε. ΠΡΟΧΕΙΡΟΣ ΦΑΡΜΑΚΟΛΟΓΙΑ

Τρυγική πότασσα ἀντιμονιασχος (τρυγία, ἐμετικόν.)

Ἡ σκευασία αὕτη εὐρέθη τὸ 1631 ὑπὸ Ἀνδριανῶν Μενσίχου. Ἡ χρῆσις αὐτῆς ἐν τῇ Θεραπευτικῇ ἔτυχε διαφρονίας. Οἱ μὲν θεωροῦν τὸ ἱατρικὸν τοῦτο ὡς ὀλέθριον, καὶ τὸν θάνατον τοῦ καρδινάλου Μαζαρίνου εἰς τοῦτο ἀπέδωκαν, οἱ δὲ ὡς σωτήριον καὶ διασφύριζοντο ὅτι διὰ τοῦ ἱατρικοῦ τούτου ἐσώθη νέος ὢν ὁ Λουδοβίκος 14^{ος} βασιλεὺς τῆς Γαλλίας· ἔνεκεν τῆς Θεραπείας ταύτης ἐνεκλήθησαν οἱ ἀντίπαλοι, καὶ τὸ ἐμετικὸν ἐθεωρήθη ἡρωϊκὸν φάρμακον. Ἰδίως τοῦτο ὑπεστήριξαν ὁ Ραζόρη καὶ ὁ Λαεννέκ.

Παρατηρήθη ὅτι εἰς τὸν ὑγιᾶ ἄνθρωπον διδόμενον ὑπὸ δόσιν 1 ἕως 2 κόκκων ἐπιφέρει ἐμετὸν μετὰ 5 ἕως 15 λεπτὰ ὥρας. Ἡ ἄνωξις ἐξακολουθεῖ ἡ χρῆσις αὐτοῦ ἔστω καὶ εἰς μεγάλην δόσιν ἐμετὸν δὲν φέρει, καὶ τοῦτο καλεῖται ἀνοχή, ἥτις ἰδίως συμβαίνει εἰς τοὺς πάσχοντας ἐκ πνευμονίας· ἀλλ' εἰς τοὺς πάσχοντας ἐκ πλευρίτιδος, ἐξ ὀξείων ρευματισμῶν τῶν ἄρθρων, καὶ εἰς αὐτὴν τὴν περιτονίτιδα ἡ ἀνοχή δὲν γίνεται. Διδόμενον ἄνωξις ὑπὸ μεγάλῃ δόσιν διὰ μίαν ἕλ κόκκων 20 μέχρι δραμίου ἐπιφέρει διάρροϊαν, ἀνωξις ἐμετοῦ καὶ ὠφελεῖ κατὰ τῆς ἐπιμόνου δυσκολιότητος.

Ἐκ τινος παθήσεως τῶν πνευμόνων διδόμενον ὑπὸ δόσιν 1/2 κόκκου ὕψ' ὅλης τῆς ἡμέρας ἐπιφέρει ἀποφλεγμάτωσιν, καὶ αὐξήσιν τῶν σπυρίων, ἐξ ὧν ἐπιγίγνεται Θεραπεία. Διὰ τοῦτο δίδεται ἐπιτυχῶς κατὰ τῆς ἀγχῆς (σγοῦρ) καὶ κατὰ τοῦ ψευδομεμβρανώδους λαρυγγίτου (τοῦ διφθερίτου). (ἴδ. Φοισθὸν ἔτους Α'. σελ. 186.) ἐξωτερικῶς

δὲ χρισόμενον ἐπὶ τοῦ δερμάτος ἐπιφέρει φλυκταίνας, τοιαῦται γίνονται καὶ ἐν τῇ στόματι εἰς τινας, λαμβάνοντας διαλελυμένον ἐν ὕδατι εσωτερικῶς ἐπὶ δὲ τῆς μεμβράνης τοῦ σφαιμαίου οὐδὲν ἐπιφέρει.

Ἦνε ταχὺ φάρμακον, τὸ ὅποιον, ἐάν δὲν ἦνε καλῆς ποιότητος, δύναται νὰ κατασταθῇ επικίνδυνον. Ἡ ἐπιφελῆς χρῆσις λοιπὸν αὐτοῦ ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς ποιότητος αὐτοῦ.

Ἡσχάτως εὐρέθη ἐν Γαλλίᾳ ὅτι τὸ ἐν Γερμανίᾳ κατασκευαζόμενον ἐμετικὸν χάριν οἰκονομίας γίνεται οὐχὶ διὰ τρυγικοῦ ὀξέως, ἀλλὰ διὰ ὀξαλικῆς ὀξέως. Ἡ τοιαύτη ἔνωσις εἶνε δηλητηριώδης· διότι τὸ ὀξαλικὸν ὄξύ εἶνε ἐκ τῶν μάλλον δραστηρίων δηλητηρίων, ἐπιφέρει πόνο ἐπὶ τοῦ φάρυγγος καὶ ἐπὶ τοῦ πρηνκαδίου, ἐμετοὺς μετὰ θάθματος, καὶ πνιγμοὺς, ὁ σφυγμὸς ἀδυνατεῖ, τὸ σῶμα ψυχρῶνται, γίνεται πελιδνὸν καὶ ὁ θάνατος ἐπέρχεται. Ὁμοιάσουσι τὰ συμπτώματα ταῦτα μετὰ τῆς χολέρας.

ΣΤ. ΕΠΙΡΡΟΗ ΤΗΣ ΣΕΛΗΝΗΣ ΕΠΙ ΤΗΣ ΓΗΣ.

Ἐκ τῆς ἐπενεργείας τῆς Σελήνης ἐπὶ τῶν ὑδάτων τῆς γῆς γίνονται καὶ αἱ κινήσεις τῆς θαλάσσης ἐξ ἀνατολῶν πρὸς δυσμὰς περιεστρέφονται ἐν τῇ διακεκαυμένη ζώνῃ μέχρι 60^{ου} μοιρῶν πλάτους· καὶ τοῦτο ἐξ Εὐρώπης εἰς Ἀμερικὴν φθάνουσι ταχύτερον τὰ πλοῖα ἢ τὸ ἀντίστροφον· συντελεῖ εἰς τὸ ρεῦμα τοῦτο καὶ ἡ περὶ τὸν ἄξονα κίνησις τῆς γῆς.

Κατὰ νεωτέρας παρατηρήσεις ἡ σελήνη ἐπενεργεῖ καὶ ἐπὶ τοῦ ἀπογείου ὑγροῦ πυρός. Ὁ Περρέυ ἀπέδειξεν ὅτι οἱ σεισμοὶ γίνονται ἰσχυρικώτεροι καὶ αἱ ἐκρήξεις μείζονες ἀναλόγως τῇ παλιρροίᾳ τῶν ὑδάτων.

Ἡ πρὸς τὴν γῆν ἔλξις τῆς Σελήνης ἐπιφέρει σὺν τῇ παλιρροίᾳ τῶν ὑδάτων καὶ παλιρροίαν συνάμα τοῦ ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος, ὅστις υποτάσσεται ἐπὶ μάλλον εἰς τὴν δύναμιν ταύτην καὶ ὅσον καὶ ἡ συνεκτικὴ δύναμις τῶν μορίων του εἶνε σχεδὸν ἐλαχίστη. Ἐβεβαίωθη διὰ πολλῶν παρατηρήσεων ὅτι ἡ βαρομετρικὴ στήλη ἀνυψοῦται τοῦδ' κατὰ τὴν ἀπόγειον Ὄεσιν τῆς Σελήνης, καὶ ταπεινοῦται κατὰ τὴν περιγειον. Ἐκ τῆς τοιαύτης παλιρροίας τοῦ ἀέρος ἐπισυμβαίνουν συνήθως ἀνεμοὶ καὶ ἀτμοσφαιρικαὶ παραχαί κατὰ τὰς ἐποχὰς τῆς παλιρροίας ἴσως κατὰ τὰς συζυγίας. Ὁ Ἀραγὼ καὶ ἄλλοι ἀπέδειξαν ὅτι ἡ βροχὴ καὶ αἱ θύελλαι εἰσὶ συχνότεραι κατὰ τὰ τέταρτα τῆς Σελήνης, καὶ ἰδίως κατὰ τὴν νέαν Σελήνην.

Ὁ δὲ Ἀριστοτέλης λέγει ὅτι κατὰ τὴν ἀμπώτιδα τῆς παλιρροίας

ραίας γίνονται οί πλείονες θάνατοι εἰς τὰ ζῶα, οὐχὶ δὲ καὶ εἰς τὰς ἀνθρώπους.

Ἡ ἐπιήρεια τῆς Σελήνης διὰ τῆς ἔλξεως τοῦ ὄγκου αὐτῆς γίνεσθαι κατάδηλος καὶ εἰς τὰ στερεὰ σώματα ἀνόργανα καὶ ὄργανα.

Ἐπι μὲν τῶν ἀνοργάνων οὐδεμίαν ἄλλην ἐπενέργειαν ποιεῖ πρὸς τὸ νὰ ἐλαττώσῃ τὸ βάρος αὐτῶν κατὰ τὰς ἐποχὰς τῶν παλιγγενεσιῶν, διότι τότε ἢ πρὸς τὰ ἀνω ἔλξεις καθίσταται μείζων, ἐλαττοῦται ἢ πρὸς τὴν γῆν ἔλξει, ἢτοι ἢ βαρύτερη. Ὅμοιος κατὰ τὰς ἐποχὰς τῶν παλιγγενεσιῶν τὰ σώματα βαρύνουσι ὀλιγότερον· οἱ δὲ πλοῦτοι βαρῆ ζημιοῦνται.

Z. ΥΓΙΕΙΝΗ ΜΑΓΕΙΡΙΚΗ.

Δολμάδες διὰ φύλλων κλήματος.

Λάβε κρέας μηροῦ ἀρνίου, κατακρεοῦργησον (περικκομμάτισον, κινάτισον) λεπτῶς, προσθέτων ὀλίγον πάχος.

Λάβε β' εἰς 4 κρόμμυα χλωρὰ, κόψον εἰς λεπτὰ τεμάχια, ἐλέγγων τὸ λευκὸν μέρος αὐτῶν.

Λάβε ἀφ' ἑτέρου 4 ἔω; 5 κορυφὰς ἡδυόμου χλωροῦ καὶ ἰσχυροῦς μαράθρου καὶ ὀλίγον μακεδονήσιον, κόψον λεπτότατα. Πάντα ν' ἀπο:ελωσί ποσὸν χούφτας.

Θέσον τὰ κρόμμυα ἐντὸς πιλίνης κασσαρόλας μικρᾶς, καὶ ἐπίθες ἐπὶ τοῦ πυρὸς καὶ ἀνακίνει βαντίζων δι' ὀλίγου ὕδατος, εἰς οὗ μαραινῶσι καλῶς, εἶτα πρόσθετος δύο κωτάλιας βουτύρου καὶ ἀνακίνει πάλιν, εἰς οὗ φρυγθῆ (καβουρτισθῆ) ὀλίγον καὶ πρόσθετος πάλιν τὰ βήθέντα ἀρώματα καὶ μικρὰν κωτάλιαν ἄρβυλλου, καὶ ἀνακίνει εἰς οὗ καὶ ταῦτα μαραινῶσι. Ἐξαξον ἐκ τοῦ πυρὸς καὶ ἀπο:ελωσί ὀλίγον κρυώσασαι, πρόσθετος τότε τὸ κρεοῦργημα καὶ κάρυκεύσον μετὰ ἄλατος καὶ πεπέρεως, καὶ ἀνακάτωσον εἰς οὗ καλῶς ἐνωθῆσι πάντα· πρόσθετος εἶτα ὀλίγον πελτέν τομάτας ἀναλελυμένον εἰς δύο ἢ τρεῖς κωτάλιας μεγάλας ὕδατος, καὶ ἀνακάτωσον καλῶς, εἰς οὗ γείνη ἀφράτος καὶ μαλακὴ μάζα.

Ζεμάτισον λεπτὰ καὶ τρυφερὰ φύλλα κλήματος ἐντὸς βράζοντος ὕδατος, καὶ ἀφ' οὗ κρυώσασαι περιτύλισσον ἀνάλογον ποσὸν κρυωμένης μάζης.

Πρὸ τῆς ἐργασίας ταύτης λάβε τεμάχια ὀστέων ἐγγόντων καὶ εἰς τοῦ ὑπολοίπου τοῦ μηροῦ, καὶ ἐπίστρωσον ταῦτα ἐπὶ τοῦ πλεονέκτου τῆς χύτρας καὶ ἐπὶ τούτων τοποθετεῖ τακτικῶς τοὺς κωμι-

μένους δολμάδας, ἐφ' ὧν ἐπιρίπτεις ἀνάλογον ποσὸν βουτύρου, πωμάτισον τὴν χύτραν καὶ ἐπίθες ἐπὶ τοῦ πυρὸς· ἀφες μέχρις οὗ πλωσῶσι τὸν ἐκκοιθέντα ἐξ αὐτῶν ζωμὸν καὶ μείνωσι μετὰ τοῦ λίπους· τότε πρόσθετος θερμὸν ὕδωρ, εἰς οὗ ἐπικαλυφθῶσι, καὶ ἀφες ἵνα βράσωσιν. Ἄν τὸ φαγητὸν ἐβρασε καλῶς, δοκιμάζεται ὅταν τὸ κρέας τῶν ὑποκειμένων τεμαχίων τοῦ κρέατος ἦτε βεβρασμένον. Τότε ἐξαξον τοὺς δολμάδας ἀνὰ ἕνα καὶ τοποθετεῖς ἐπὶ τῆς λοπάδος ὡς καὶ τὰ τεμάχια τοῦ κρέατος, θέτων πάντα κατὰ τάξιν.

Ἦγε δὲ προηγουμένως κτυπήσει δύο κρόκους ὡῶν, προσθέτων ἐν κωτάλιον κρούου ὕδατος καὶ ἐν κωτάλιον γλυκοῦ ἄχνης· ἀλεύρου ἁμερικῆς· ἀφ' οὗ καλῶς δαρῶσι, πρόσθετος ποσὸν ὀποῦ λεμονίου ἵνα γείνη τὸ λεγόμενον αὐγολέιμονον. Συνάμα ἐπίθες ἐπὶ τοῦ πυρὸς τὸν μείναντα ἐν τῇ χύτρᾳ ζωμὸν τῶν δολμάδων ὅπως ἔχη μετὰ τοῦ λίπους, καὶ ἀφ' οὗ ἀρχίσῃ νὰ κάρη βράσιν, πρόσθετος τὸ αὐγολέιμονον καὶ ἀνακίνει προσεκτικῶς μέχρις οὗ πῆξῃ. Ἐκ τούτου λάβε διὰ κωτάλιου καὶ ἐπίγυσον ἐπὶ τῶν ἐν τῇ λοπάδι δολμάδων.

Παράθες ἐπὶ τῆς τραπέζης, καὶ γεύθητι εὐφροσύνης.

ΠΑΝΤΟΙΑ

Περὶ κτήσεως τῆς ὑγείας

Ἡ ὑγεία ἀποκτάται Α'. διὰ τῆς καταλλήλου τροφῆς· κατάλληλος τροφή εἶνε πᾶν ὅ,τι τρώγων ὁ ἄνθρωπος χωνεύει καλῶς, καὶ τρέφει καλῶς. Τὰ ἀπλοῦστερα φαγητὰ τρέφουσι καλλίτερα τῶν πολυσυνθέτων· ὡσαύτως καὶ τὰ ποτά, τὸ καθαρὸν καὶ καλῆς ποιότητος ὕδωρ καὶ ὁ μέτριος οἶνος, ὅστις δύναται εἰς τινὰς καὶ νὰ λείπῃ, καὶ μάλιστα εἰς τοὺς μὴ τρώγοντας πολὺ κρέας.

Β'.) διὰ τοῦ καθαροῦ ἀέρος, καὶ τῆς εὐαέρου καὶ εὐηλίου κατοικίας.

Γ'.) διὰ τοῦ μετρίου ὕπνου, ὁ πολὺς ὕπνος ἀπώθει τὴν ὑγίαν, καὶ

Δ'.) διὰ τῆς διατηρήσεως χαριέσσης διαθέσεως.

Ἡ ὑγεία εἶνε κτήμα, τὸ ὅποιον δὲν μεταδίδεται εἰς ἄλλον διὰ τῆς θελήσεως, ὡς μεταδίδονται τὰ ἀξιώματα, τὰ χρήματα καὶ τὰ πλοῦτη. Δὲν μεταδίδεται διὰ τοῦ συγγρωτισμοῦ, ὡς μεταδίδεται ἡ νόσος. Δύναται νὰ συνοικῆ τις μετὰ ὑγιῶς, ἀλλὰ δὲν κολλᾷ ἐκ τῆς ὑγείας, ἐν ᾧ ὁ συνοικῶν μετὰ νοσοῦντος ἐνδέχεται νὰ κολλήσῃ ἐκ τῆς νόσου· ὡσαύτως ὁ συνοικῶν καὶ ὁ συναστρεφόμενος κακοήθῃ δύναται νὰ κολλήσῃ ἐκ τῆς κακοηθείας· οὐχὶ δὲ καὶ ἐκ τῆς ὑγείας ὁ συνοικῶν μετὰ ὑγιῶς.

Ἡ ὑγεία δὲν πωλεῖται, ἐπομένως δὲν ἀγαράζεται διὰ τοῦ πλού-

του, διὰ χάριτος· συνήθως ὁ πλοῦτος καταστρέφει τὴν υἰότητα, διότι ἢ πρὸς πλοῦτον ἀπασχόλησις βλάπτει τὴν υἰότητα· διὰ τούτου ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον οἱ ἄγαν πλοῦσοι δὲν εἶνε καὶ καλῶς υἰοί.

Ἡ μὲν υἰότητα καθίστησι τὸν ἀνθρώπον φαιδρὸν καὶ εὐχαρῆν, τὸ πλοῦτη δὲ στρυγνὸν καὶ σύνουον.

Περὶ ἀνθέων

Τὰ φυσικὰ δὴλητήρια ἐπενεργοῦσι πολὺ ἐπὶ τῶν ἀνθέων τῶν ἁπλοῦν. Πειράματα τοῦ Α. Νερβρού Γάλλου ἀπέδειξαν ὅτι ἡ σπυρίνη συστοίχει τὰ πέταλα, τὰ ξηραίνει καὶ γίνονται εὐθραστὰ ὡς αὐτῶς καὶ ὁ ζωμὸς τῆς νικοτιανῆς (καπνοῦ). Ἡ κινήσις ὁμοίως καθίσταται μαλακὰ καὶ διατεθειμένῃ πρὸς σήψιν. Ἡ μορφὴν αὐτῆς ὀλιγότερον ἐπιβλαβής.

Ἡ νικοτιανή, ἢ ὁ ζωμὸς τῶν φύλλων τοῦ καπνοῦ, εἶνε τὸ μᾶλλον βλάπτον τ' ἀνθ.

Ὁ Πλούταρχος λέγει ὅτι σκόροδον φυόμενον παρὰ τιμὴν ἕξ ἡδρας (τριανταφυλλέας) παρέχει εὐωδιστέρα τὰ ἀνθ.

Ἡ θριξ γυναικὸς ξανθῆς, λεπτή καὶ ὑγιὲς αἴσα, ἐὰν καλῶς ἐκλιγθῶσιν διὰ τῆς ἐμβρέσεως αὐτῆς ἐν ποτάσῃ, καὶ τῆς πλύσεως ἐν αἰνοπνεύματι, παρέχει εὐαρινέστερα ἀποτελέσματα ὑγροσκοπία.

Ἡ παρ' ἡμῶν χρῆσις τοῦ ἐλαίου τοῦ ὀνίσκου (μουρούνας λάδι) καὶ τῶν σιδηροῦχων σκευασιῶν ἐπιφέρει κακοχυμίαν τοῦ αἵματος, ἐξ ἧς συνέπεται εἰς ἐξάνθησιν καὶ ἐξογκώσεις τῶν ἀδένων.

Μέγισμα πρὸς συγκόλλησιν τῆς ὕδατος ἀντέχον εἰς τὸ ὕδωρ.

Λάβῃ πάχους καὶ πίσεως στερεῆς ἕνα μέρη, σύντηξον ἐν πυρὶ καὶ βράσον ἕως οὗ τὸ ὑγρὸν ἀφείηται. Βεβαίως νὰ ψυχρανθῇ ὀλίγον, καὶ ἐπίπασσε τετραμμένην τίτανον, ἀνάμιξον ὅπως γένηται μαλακῆ. Πρὸς χρῆσιν ὀσμάνου ταύτην καὶ ἐπάλειψον τὰ πρὸς συγκόλλησιν μέρη.

ΠΕΡΙ ΘΩΡΑΚΩΤΩΝ ΠΛΟΙΩΝ.

Ὅτι κατάφρακτα κλητέα καὶ οὐ θωρακωτά.

Ὅσον κατὰ τὸν αἰῶνα τοῦτον καὶ ἀν προόδευσεν ἀναπτύχεται ἡ πεπολιτισμένη κοινωνία κατὰ τὰς τέχνας καὶ ἐπιστήμας, ἐν τού-

τοις κατὰ τὰ πλεῖστα οὐδὲν νεώτερον καὶ τελειότερον τῶν ἀρχαίων ἐπίσταν· κατὰ πολλὰ μάλιστα οὔτε ἀρτίον εἰς τὸ σήμερον ἐκείνο τῶν ἀρχαίων. Μόνον κατ' ὀλίγα δύναται τις εἰπεῖν ὅτι ὑπερέβη. Ταῦτά εἰσι τὰ τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν καὶ τὰ τῆς μηχανικῆς. Αἱ ἀνοικνύονται μηχαναί, καὶ ἡ χρῆσις τούτων ἐπὶ βιομηχανικὰ ἔργα, καὶ πρὸς ταχυτάτην συγκοινωνίαν διὰ ξηρᾶς καὶ θαλάσσης· αἱ ἠλεκτρικαὶ μηχαναὶ πρὸς τηλεγράφους, κέχνας κτλ. καὶ πολλαὶ ἄλλαι μηχαναὶ κλωστικῆς, βυαντικῆς, κλπ. εἰσι τὰ κοσμοῦντα τὸν αἰῶνα τοῦτον καὶ τὰ ὑπερέχοντα πρὸς τοὺς ἀρχαίους.

Ἀλλὰ κατὰ τὴν ναυτικὴν τέχνην δύναται τις εἰπεῖν ὅτι εἰσέτι οἱ νεώτεροι οὐδ' ὀλίγον ὑπερβαίνουσι τοὺς ἀρχαίους. Ἀν ὀμιλῶ περὶ τῆς ἄλλης ναυτικῆς, λέγω μόνον περὶ τῆς ναυπηγίας. Ἐθαύμασον ὁ κόσμος τῆς ἐποχῆς ταύτης τὴν κατασκευὴν τοῦ γιγαντιαίου πλοίου, τοῦ κληθέντος Λεβιάθαν ἢ Μέγας ἀνατολικός, τὸ ὅποιον ἀντελήφθησαν ἰδίως ὀφθαλμοῖς, ἐπιβάντες αὐτῷ, ἐλλημενισμένῳ ἐν τῷ εὐρωχωροτάτῳ λιμένι τῆς Λιβερπόλως. Ὅπως κελύριον τὸ πλοῖον ἐστὶ καὶ ἀκαταλήπτου φαντασίας πρὶν τὸ εἶδῃ τις. Πόλις μεγίστη πλευστή τὸ πλοῖον ἐστὶ. Κολοσσιαία τὰ ἐν αὐτῷ ἔργα, καὶ δὴ ὡς ὑπεράνθρωπα. ἔχει μῆκος μέτρων 209, καὶ πλάτος 26· 3 λέπτα τῆς ὥρας παρήλθον διατρέξαντός μου βήματι ἐδοιπορικῶς ἐκ τοῦ ἐνὸς ἄκρου μέχρι τοῦ ἄλλου. Καὶ ὅμως οἱ ἀρχαῖοι εἶχον κατασκευάσει ἐπιμείζονα, ἄπερ ἐκείνουν ἐπίσης ταχέως ἔσαν τὰ νῦν διὰ τοῦ ἀτμοῦ.

Ὁ Ἀθηναῖος ἀναφέρει τὴν περιγραφὴν τοιούτων κολοσσιαίων πλοίων, ἄπερ συμπαραβλήθημεν μετὰ τοῦ Λεβιάθαν εἰς ἐπιμείζονα. Δύο τοιαῦτα εἶχε κατασκευάσει Ἡτολεμαῖος ὁ φιλοπάτωρ· τὸ ἐν ἔτον ἐπὶ θαλάσσης ἔχον μῆκος 280 πήγγων, καὶ πλάτος 48· τὸ ἕτερον ἦτον ἐπὶ τοῦ Νείλου, ἔχον μῆκος ἡμισταδίου. Ἐπίτερον, ὕπερ ἦτον ἐπὶ μᾶλλον μείζον κατασκευάσθη ὑπὸ Ἡέρωνος τοῦ Συρακουσίου, ἐπιστάτη τοῦ Ἀρχιμήδους· ἦτο πλευστή μεγαλόπολις, εἶχε κήπους καὶ δειροφυτείας, περιπάτους, γυμνάσια, βαλανεῖα, ἐχθροτροφείον, ἵππωνας, μύλους, κλιθάνας, ὀπτάνια, κλπ. ἦτο τεσσαρακοντῆρες, καὶ μακρότερον τοῦ Λεβιάθαν κατὰ 4 μέτρα.

Ἀλλὰ καὶ τὰ πολεμικὰ πλοῖα τῶν τότε ἦσαν ὡσαύτως εὐμεγέθη. Κατὰ τὴν ἐν Χίω ναυμαχίαν μεταξὺ Φιλίππου καὶ Ἀττάλου, ἡ ναυαρχία τοῦ πρώτου ἦτο δεκάηρης, ἡ δὲ τοῦ δευτέρου ἐκτῆρης· πολλαὶ ἄλλαι ἦσαν οὐ μόνον τριήρεις, ἀλλὰ καὶ τετραήρεις, καὶ πεντήρεις καὶ ἐπτήρεις κλπ.

Ἦνα καταστήσωσι τὰ πλοῖα ταῦτα ἀδιάτρωτα ἐκ τε τοῦ ἐμβόλου καὶ ἐξ ἄλλων μηχανῶν, τῶν ὁποίων ἡ δύναμις παραβάλλεται

πρὸς τὴν τοῦ κανονίου σφαιρὰν, περιέφραττον ταῦτα διὰ σιδήρου· τὰ δὲ οὕτως ἔχοντα ἐκάλουν **κατάφρακτα**, καὶ οὐχὶ θωρακικὰ· διὰ τὸ ὅτι ὁ θώραξ προφυλάττει μόνον τὸ στήθος, τὰ δὲ κατάφραγμα προφυλάττει περιβάλλον ἅπαν τὸ σῶμα. Οὕτως ἐκάλουν οἱ ῥωμαῖοι καὶ τοὺς ἵππους, τοὺς περιβεβλημένους σιδήρεοις ὅπως ὄσιν ἄτρακτα ἐκ τε τῶν βελῶν, λογχῶν κλπ. Οὕτως ἦτο κατάφρακτος σιδήρεος ὁ Μαρδόκιος ἐν τῇ ἐν Πλαταιαῖς μάχῃ, ὃν πεσόντα τοῦ ἵππου οὐκ ἠδύνατο νὰ φρονέσῃσι· καὶ μόνον ὅτε ἐπλήγωσαν αὐτὸν τῇ λόγχῃ ἐπὶ τοῦ ὀφθαλμοῦ ἐπέηλθεν ὁ θάνατος· εἶχον δὲ ἐλόκληρον σῶμα ἵππιον, κατάφρακτον ἵππον καλούμενον. Τοιοῦτον ἵππικὸν ἀναφέρει ὁ Πολύβιος, ὅτι εἶχεν ὁ Ἀντίοχος ἐν Συρίᾳ κατὰ τὴν τῆς Γαζης πολιορκίαν. Καταφράκτους ἵππους εἶχον ἐν πολέμῳ καὶ κατὰ τὸν μεσαιῶνα οἱ σταυροφόροι.

Τὰ κατάφρακτα πλοῖα πρῶτοι ἐπενόησαν οἱ Καρχιδόνιοι, ἐκ τούτων ἔμαθον οἱ Ἕλληνας, καὶ μετὰ ταῦτα οἱ ῥωμαῖοι, αἵτινες ἰδαίεις ὄλωσ' ὄντες ναυτικῆς κατέμαθον τὸ πρῶτον, ὑπόδειγμα λαβόντες ἐκ καταφράκτου Καρχιδωνίου. πεσόντος εἰς παραλίαν χώραν τῆς Ρώμης.

Παρ' Ἕλλησι τὰ κατάφρακτα τότε ἦσαν τὰ μᾶλλον ἐκτετακτά πρὸς πόλεμον, καθάπερ τὰ νῦν θωρακικὰ κελούμενα. Ἄλλ' ἢ κληθεὶς τῶν τότε καταφράκτων φαίνεται μοι περίεργος. Κατὰ τὴν φηθεῖσαν ἐν Χίῳ Ναυμαχίαν, ὃ μὲν Φίλιππος εἶχε καταφράκτους ναῦς 53, ὃ δὲ Ἀττάλος 65. Ὁ τῶν Συρακουσιῶν βασιλεὺς Γέλων ὑπέσχεθη τοῖς Ἕλλησι παρασχεῖν 200 ναῦς καταφράκτους καὶ 20,000 στρατιώτας πεζοὺς πρὸς βοήθειαν, εἰ ἀναθέσωσιν αὐτῶν τὴν ἀρχηγίαν τοῦ πολέμου κατὰ Θάλασσαν, ἢ κατὰ Ξηράν. Ἄλλ' οἱ Ἕλληνας ἀκούσαντες τὴν προσφορὰν ταύτην καὶ τὴν πρότασιν τοῦ Γέλωνος, ἀπάντησαν τοῖς ἀπεσταλμένοις ὅτι δέχονται τὴν προσφορὰν αὐτοῦ ἐπὶ τῷ ὄρω τοῦ νὰ ἐλθῇ εἰς Ἑλλάδα ὡς ἀπλοῦς βοήθης. Τὴν δὲ ἀρχηγίαν θέλουσι προσφέρει οὐχὶ αὐτοὶ, ἀλλὰ τὰ πράγματα πρὸς τοὺς ἀρίστους ἀνδρας! Τοιαύτη τῷ ὄντι ἀπάντησις ἀρμόζει εἰς πολίτας ἐργάζομένους ἀληθῶς ὑπὲρ πατρίδος. Διὰ τὴν ἀπαντήσεως ταύτης περιστείλον τοὺς ἐλπίζοντας παρὰ τοῦ Γέλωνος ἀτομικὰς ὠφελείας, συνάμα δὲ ἐνεθάρρυνον τοὺς ἔχοντας πεποιθῆσαι εἰς τὴν ἑαυτῶν ἰκανότητα καὶ ἀρετὴν, καὶ οὐχὶ εἰς ὑποσχέσεις καὶ συμφέροντα ξένων, προτείναντες οὕτω τὸν τῆς ἀνδρείας ἀγῶνα, καὶ τὸν περὶ ἀρετῆς στέφανον!